

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

NGUYỄN THỊ MAI PHƯƠNG

QUẢN LÝ DI TÍCH LỊCH SỬ VĂN HÓA
ĐÌNH HOÀNG XÁ, THỊ TRẤN VÂN ĐÌNH,
HUYỆN ỨNG HÒA, THÀNH PHỐ HÀ NỘI

TÓM TẮT
LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ VĂN HÓA
Khoá 11 (2019 - 2021)

Hà Nội, 2023

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TW**

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đỗ Lan Phương

Phản biện 1: PGS.TS Trịnh Thị Minh Đức

Phản biện 2: TS Nguyễn Văn Định

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương
Vào 10h 30' ngày 06 tháng 01 năm 2023

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Quá trình công nghiệp hóa - hiện đại hóa ở Việt Nam đang được thúc đẩy phát triển mạnh mẽ, cùng với sự tác động của toàn cầu hóa, sự hội nhập với thế giới trên các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa- xã hội nên Việt Nam đã có nhiều thay đổi. Song song với sự phát triển của đất nước và những thay đổi đó, đời sống vật chất của người dân ngày càng được nâng cao, đời sống văn hóa tinh thần cũng dần phong phú hơn nhờ những thành tựu của khoa học kỹ thuật, sự phát triển của công nghệ thông tin... Các hoạt động văn hóa truyền thống cũng được khuyến khích phục hồi để có thể kế thừa tinh hoa văn hóa dân tộc, làm nền tảng cho xây dựng một nền văn hóa đương đại, đáp ứng đa dạng nhu cầu văn hóa tinh thần của xã hội hiện đại. Tuy nhiên, sự phục hưng của văn hóa truyền thống, trong đó có di tích, lễ hội rất được quan tâm hiện nay cũng xuất hiện một số vấn đề gây tranh cãi bởi cách thức tổ chức, quản lý di tích, quản lý các thực hành tín ngưỡng, nghi thức, trò diễn, trò chơi... được làm mới, bổ sung nhưng không làm nổi bật giá trị, ý nghĩa của lễ hội, nhiều loại hình văn hóa nghệ thuật truyền thống bị mai một.

Đình làng là một trong những di sản lịch sử văn hóa thuộc loại hình kiến trúc tôn giáo, tín ngưỡng quan trọng trong đời sống văn hóa của người Việt. Ngôi đình là nơi dân làng thờ cúng thần thành hoàng làng, có thể có nguồn gốc từ những vị thần tự nhiên, hoặc là những anh hùng dân tộc, hay những người có công xây dựng làng xã... Đình luôn là nơi sinh hoạt văn hóa- xã hội của mỗi làng, là một biểu tượng của tính cộng đồng làng xã của người Việt. Không chỉ là không gian thiêng để thực hiện các nghi lễ tạ ơn các phúc thần, đình còn là nơi hội họp quyết định những công việc lớn nhỏ trong

làng. Vì vậy, việc gìn giữ và bảo vệ các ngôi đình Việt là góp phần vào việc kế thừa, phát huy những giá trị di sản trong diễn trình liên tục của văn hóa dân tộc. Là người dân của Hoàng Xá (thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội), được học tập và rất quan tâm tới công việc quản lý văn hóa ở quê hương, tôi thấy mình có trách nhiệm với việc tìm hiểu, nghiên cứu để bảo vệ và phát huy giá trị của đình Hoàng Xá, cũng như có đóng góp cho việc quản lý các ngôi đình Việt nói chung. Hơn nữa, tôi cũng mong muốn tìm hiểu giá trị lịch sử và nét đẹp độc đáo của di tích này và xác định vấn đề quản lý di tích có vai trò quan trọng như thế nào đối với quản lý văn hóa cơ sở.

Hiện nay, Đảng và Nhà nước ta đã quan tâm đến việc quản lý di tích lịch sử văn hóa. Tuy nhiên, thực tiễn quản lý di tích đình Hoàng Xá thời gian vừa qua vẫn còn nhiều hạn chế, từ vấn đề nhân lực, tài lực đến các kỹ năng, nghiệp vụ quản lý,... sự quan tâm của người dân địa phương tới các hoạt động quản lý di tích. Cùng với đó là sự tàn phá của thiên nhiên, các hạng mục kiến trúc nghệ thuật đang hư hại, đình Hoàng Xá có hiện tượng xuống cấp cần được tu bổ, tôn tạo. Do đó, nghiên cứu này nhằm phản ánh thực trạng quản lý đình Hoàng Xá, tìm những nguyên nhân để khắc phục, từ đó đưa ra một số giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động quản lý di tích. Với tất cả những lý do trên học viên đã chọn đề tài: ***“Quản lý di tích lịch sử văn hóa Đình Hoàng Xá, thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội”*** làm luận văn tốt nghiệp Thạc sĩ chuyên ngành Quản lý văn hóa của mình.

2. Tình hình nghiên cứu

2.1. Những nghiên cứu tổng quát về quản lý di tích lịch sử - văn hóa

Trong những năm gần đây, cùng với việc khôi phục và phát huy giá trị của di sản văn hóa phi vật thể như lễ hội, nghệ thuật truyền

thống, nghề thủ công,... vấn đề bảo vệ và phát huy giá trị của di sản văn hóa vật thể như các ngôi đình, ngôi đền có lịch sử lâu đời đã được quan tâm nhiều hơn. Hà Văn Tấn trong bài viết “Bảo vệ di tích lịch sử văn hóa trong bối cảnh công nghiệp hoá hiện đại hóa đất nước” đăng trên tạp chí *Di sản Văn hóa* đã nhận xét rằng: “Các di tích lịch sử - văn hóa đang trong tình trạng SOS khẩn cấp... Nếu chúng ta không có những chính sách bảo tồn thì ngay cả các di tích quý giá ấy cũng sẽ bị mất đi, mà một dân tộc đánh mất đi di tích lịch sử văn hóa là một dân tộc đánh mất trí nhớ...”.

Cùng hướng tới việc phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa hay các di tích kiến trúc- nghệ thuật... Đặng Văn Bài (năm 2003) đã có bài viết về “*Tiếp cận thực trạng công tác bảo vệ và phát huy giá trị di tích theo tinh thần của Luật Di sản văn hóa*”.

Để góp phần trang bị các kiến thức cơ bản về giá trị của di sản văn hóa vật thể- là những đình, đền cổ đang hiện tồn ở khắp các tỉnh Bắc Bộ, năm 2013, Trần Lâm Biên đã cho xuất bản cuốn sách *Đình làng Việt (Châu Thổ Bắc Bộ)*.

Một số trường hợp nghiên cứu về quản lý di tích ở đô thị và ven đô, tương tự với trường hợp đề tài này cũng đã được thực hiện. Chẳng hạn, Đào Thị Lan Anh đã thực hiện đề tài cao học Quản lý văn hóa năm 2015, nghiên cứu về: *Quản lý di tích lịch sử văn hóa đền- chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan, xã Dương Xá, huyện Gia Lâm, thành phố Hà Nội* [1]. Tác giả đã khảo sát, phân tích và đánh giá thực trạng quản lý đền- chùa Hoàng Thái Hậu Ý Lan ở Dương Xá, trong đó tập trung vào mối quan hệ giữa cộng đồng làng-xã có di tích với bộ phận quản lý của nhà nước trong hoạt động bảo tồn, phát huy giá trị di tích.

Luận văn Thạc sĩ Quản lý văn hóa của Nguyễn Phương Loan thực hiện năm 2017 về *Quản lý di tích lịch sử văn hóa đình - đền*

Kim Liên, phường Phương Liên, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội đã phản ánh thực trạng quản lý cụm di tích trên trong bối cảnh đô thị hiện đại hóa, có những bất cập không giống với các di tích ở thôn quê. Đó là sự thay đổi dân cư diễn ra liên tục ảnh hưởng tới sự gắn bó của người dân với di tích,...

2.3. Các công trình về đình Hoàng Xá

Trước hết phải kể tới cuốn “*Lịch sử tỉnh Hà Tây 1930-2010*” của Ban tuyên giáo tỉnh Hà Tây (cũ) (xuất bản năm 2002) không chỉ cung cấp những thông tin khái quát về địa lí và điều kiện tự nhiên- xã hội, đặc điểm dân cư và truyền thống văn hóa Hà Tây, lịch sử Hà Tây từ thời kháng chiến chống Pháp đến năm 1975, về Hà Tây 25 năm xây dựng và phát triển. Công trình này còn giới thiệu về các di tích ở Hà Tây, có thể giúp so sánh, làm rõ những đặc điểm kiến trúc, nghệ thuật và thực trạng của đình Hoàng Xá so với các di tích khác trong vùng.

Trong cuốn sách “*Làng Hoa Đình*” của Nguyễn Phúc Tăng viết năm 1999 có giới thiệu tổng quát về địa danh làng Hoa Đình (tên của làng Hoàng Xá trước đây). Nội dung của cuốn sách gồm 3 phần: Đất và người, Đình và Thành hoàng, chùa Bà Trà. Phần hai của cuốn sách giới thiệu khái quát về Di tích lịch sử - văn hóa đình Hoàng Xá.

Đình Hoàng Xá còn được giới thiệu trong cuốn *Di tích Hà Tây*, do Sở Văn hóa thông tin Hà Tây (cũ) xuất bản năm 2000. Ngoài những mô tả chung về di tích để người đọc có thể nắm bắt được giá trị lịch sử, nghệ thuật trang trí ở đình Hoàng Xá, cuốn sách còn cho biết ngôi đình đã được xếp vào danh sách di tích đặc biệt quan trọng của tỉnh Hà Tây. Đi cùng với việc giới thiệu về vị trí hướng đình, bố cục mặt bằng, các di vật trong di tích, vị thần được thờ, cuốn sách còn có hướng dẫn đường đi đến di tích,... như một hình thức quảng bá giá trị của nó đối với phát triển du lịch Hà tây, mời gọi du khách.

Đình Hoàng Xá được xem là di tích có giá trị nghệ thuật cao trong kho di sản văn hóa vật thể của tỉnh Hà Tây cũ.

Có thể thấy, các công trình nghiên cứu của các tác giả đi trước chính là nguồn tư liệu tham khảo có giá trị, giúp cho học viên có thêm kiến thức cả về lý luận và thực tiễn để làm tốt đề tài nghiên cứu về quản lý đình Hoàng Xá, thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội. Ngoài những điểm giống nhau giữa các di tích lịch sử - văn hóa và nhiệm vụ chung về quản lý nhà nước đối với chúng, thì thực tiễn hoạt động quản lý ở các di tích sẽ khác nhau.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu đánh giá thực trạng quản lý di tích lịch sử văn hóa đình Hoàng Xá, thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa, thành Phố Hà Nội, từ đó đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý tại di tích này.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Xác định cơ sở lý luận về quản lý di tích lịch sử - văn hóa;

Tìm hiểu lịch sử và những đặc điểm, giá trị của đình Hoàng Xá, thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội;

Tìm hiểu tính hiệu lực của các văn bản pháp lý trong hoạt động quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di tích;

Tìm hiểu thực trạng hoạt động quản lý di tích đình Hoàng Xá;

Đề xuất một số giải pháp cụ thể nhằm khắc phục những hạn chế, nâng cao hiệu quả quản lý đình Hoàng Xá.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Các hoạt động quản lý đối với đình Hoàng Xá, thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Tập trung khảo sát, nghiên cứu tình hình quản lý đình Hoàng Xá, thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội, từ năm 2001 (khi Luật Di sản văn hóa được ban hành) cho đến nay.

5. Phương pháp nghiên cứu

Luận văn sử dụng các phương pháp nghiên cứu cơ bản sau:

Phương pháp quan sát, phỏng vấn sâu:

Phương pháp phân tích tổng hợp tài liệu:

Phương pháp tiếp cận liên ngành:

6. Những đóng góp của luận văn

Luận văn cung cấp những dữ liệu thực tiễn từ nghiên cứu trường hợp đình Hoàng Xá, thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội, góp phần phản ánh thực trạng đa dạng, phức tạp của hoạt động quản lý DTLS - VH (là các loại đình- đền- miếu,...), tính hiệu lực của các văn bản pháp lý về bảo vệ di sản; Đồng thời, kết quả nghiên cứu có thể góp phần làm rõ một số vấn đề lý luận cho công tác quản lý Nhà nước đối với đình làng.

Luận văn có thể làm tài liệu tham khảo cho cán bộ văn hóa, cán bộ quản lý DTLS - VH, đối với đình Hoàng Xá nói riêng và các ngôi đình trong vùng nói chung.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, nội dung của luận văn được thể hiện ở 03 chương:

Chương 1: Một số vấn đề chung về quản lý Di tích Lịch sử - Văn hóa và tổng quan về đình Hoàng Xá

Chương 2: Thực trạng quản lý đình Hoàng Xá

Chương 3: Định hướng và giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý đình Hoàng Xá

Chương 1

MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ QUẢN LÝ DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA VÀ TỔNG QUAN VỀ ĐÌNH HOÀNG XÁ

1.1. Khái niệm cơ bản được sử dụng trong đề tài

1.1.1. Quản lý

Quản lý là một hoạt động đặc biệt trong đó mỗi quan hệ con người là quan trọng nhất, đòi hỏi sự linh hoạt, chủ động, kinh nghiệm thực tế... tạo ra hiệu quả trong quản lý. Tất cả các cơ quan nhà nước đều làm chức năng quản lý nhà nước. Bằng chính sách và pháp luật của các tổ chức hoặc cá nhân được phép thay mặt Nhà nước tiến hành hoạt động quản lý nhằm đạt được các mục đích do Nhà nước đề ra.

1.1.2. Di tích lịch sử-văn hóa

DTLS- VH được hiểu là những cơ sở vật chất hay không gian cụ thể chứa đựng những giá trị văn hóa, lịch sử tiêu biểu của cộng đồng. DTLS-VH có thể do một cá nhân hay tập thể sáng tạo ra trong quá trình lịch sử dựng nước và giữ nước, hay trong quá trình phát triển của cộng đồng.

1.1.3. Quản lý di tích lịch sử

Quản lý DTLSVH là hoạt động mang mục đích phòng ngừa và hạn chế những nguy cơ làm hư hỏng, tổn hại mà không làm thay đổi những yếu tố nguyên gốc vốn có của di tích. Ngoài ra, quản lý DTLSVH còn có mục đích khai thác hiệu quả những giá trị của nó theo luật của Nhà nước đã ban hành. Quản lý DTLSVH thể hiện ở quản lý nhà nước và quản lý của cộng đồng dân cư nơi có di tích.

1.1.4. Đình

Đình làng được đưa ra mà trong đó thấy được sự hình thành cũng như chức năng của đình Việt. Đình là công trình kiến trúc của cộng đồng làng xã, là nơi họp bàn những công việc quan trọng của

làng, là nơi thờ Thành hoàng làng, là nơi tiến hành các lễ hội, trò chơi dân gian. Đình là biểu tượng đặc trưng của làng quê Việt Nam, chính vì vậy mà những hình ảnh thân thuộc của nó đã đi vào ca dao tục ngữ Việt Nam- *“Qua đình ngả nón trông đình/Đình bao nhiêu ngói, thương mình bấy nhiêu”*.

1.2. Quản lý di tích lịch sử văn hóa

1.2.1. Quan điểm, đường lối và chính sách của Đảng

Bất kỳ một lĩnh vực, ngành nghề nào trong xã hội cũng cần tuân thủ pháp luật và QLDTLS - VH cũng vậy. Di tích lịch sử văn hóa là tài sản vô giá của dân tộc mà ông cha ta để lại. Chính vì vậy, việc quản lý, gìn giữ DTLS – VH là một nhiệm vụ không đơn giản, rất cần thiết nhiều và cần phải có những chế tài cụ thể để thực hiện.

Việc xây dựng và phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Việt Nam là một quá trình kết hợp giữa sáng tạo và xây dựng hệ giá trị văn hóa, chuẩn mực đạo đức mới, làm lan tỏa và khơi dậy những giá trị tốt đẹp của văn hóa truyền thống, chuẩn mực đạo đức, tinh thần và ý chí quyết tâm, tiềm năng cùng thế mạnh và sức sáng tạo của con người Việt Nam, tạo động lực thúc đẩy đất nước phát triển bền vững.

1.2.2. Các văn bản pháp lý của nhà nước

1.2.2.1. Các nghị định về quản lý di tích lịch sử - văn hóa

Nghị định số 92/2002/NĐ-CP ngày 11/11/2002 của Chính phủ hướng dẫn chi tiết Luật Di sản văn hóa; Nghị định 98/2010/NĐ-CP ngày 06/1/2010 của Luật DSVH năm 2009, đặc biệt là những vấn đề có liên quan đến quản lý DTLSVH.

Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 1992 đã được sửa đổi, bổ sung một số điều theo Nghị quyết số

51/2001/QH10; Hay Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật di sản văn hóa số 28/2001/QH10 do Quốc hội ban hành.

1.2.2.2. Các thông tư về quản lý di tích lịch sử- văn hóa

Sau khi có định hướng của nhà nước đối với bảo vệ, phát huy di sản văn hóa nói chung và di sản văn hóa vật thể nói riêng, hay cụ thể là đối với di tích lịch sử- văn hóa, Nhà nước đã ban hành nhiều Nghị định, Thông tư hướng dẫn quản lý loại hình di sản này. Có thể kể đến một số Thông tư, Nghị định được ban hành gần đây nhất, như *Thông tư 18/2012/TT-BVHTTDL ngày 28/12/2012 về bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích* có quy định về năng lực và điều kiện hành nghề của tổ chức, cá nhân tham gia lập quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích.

1.2.3. Nội dung quản lý nhà nước đối với di tích lịch sử - văn hóa

Những nội dung quản lý nhà nước về DTLSVH được áp dụng dựa trên tiêu chí phù hợp với tình hình quản lý thực tế tại DTLSVH đình Hoàng Xá bao gồm:

- Xây dựng và chỉ đạo thực hiện chiến lược; quy hoạch, chính sách phát triển sự nghiệp bảo vệ và phát huy giá trị DTLSVH.

- Ban hành và tổ chức thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật về quản lý di DTLSVH.

- Tổ chức, chỉ đạo các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị DTLSVH; tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật về DTLSVH.

- Tổ chức quản lý hoạt động nghiên cứu khoa học; đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ chuyên trách.

- Huy động, quản lý, sử dụng các nguồn lực để bảo vệ và phát huy giá trị DTLSVH.

- Thanh tra, kiểm tra, khen thưởng và xử lý vi phạm trong việc bảo vệ và phát huy giá trị DTLSVH.

1.3. Tổng quan về đình Hoàng Xá, thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa

1.3.1. Vài nét về thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa

1.3.1.1. Lịch sử hình thành

Huyện Ứng Hòa thuộc tỉnh Hà Tây (cũ) với diện tích 183,13 km và đượ sát nhập vào Hà Nội từ ngày 1 tháng 8 năm 2008, theo Nghị quyết số 15/2008/QH12 về việc điều chỉnh địa giới hành chính thành phố Hà Nội và một số tỉnh có liên quan do Quốc Hội ban hành. Ứng Hòa nằm ở phía Nam của Hà Nội, là một huyện đồng bằng nằm trong vùng văn minh lúa nước sông Hồng, có điều kiện khí hậu cũng như đất đai đa dạng, đã từng phát triển một nền nông nghiệp truyền thống. Địa giới hành chính huyện Ứng Hòa bao gồm thị trấn Vân Đình và 28 xã: Cao Thành, Đại Cường, Đại Hùng, Đội Bình, Đông Lỗ, Đông Tiến, Đông Tân, Hoa Sơn, Hòa Lâm, Hòa Nam, Hòa Phú, Hòa Xá, Hồng Quang, Kim Đường, Liên Bạt, Lưu Hoàng, Minh Đức, Phù Lưu, Phương Tú, Quảng Phú Cầu, Sơn Công, Tảo Dương Văn, Trầm Lộng, Trung Tú, Trường Thịnh, Vạn Thái, Viên An, Viên Nội.

1.3.1.2. Đời sống kinh tế- văn hóa và hệ thống di tích lịch sử văn hóa

Vân Đình là vùng đất cổ có nhiều truyền văn hóa, là trung tâm kinh tế, chính trị, văn hóa của huyện Ứng Hòa. Phía Đông thị trấn Vân đình giáp với Phương Tú, phía Nam giáp với xã Vạn Thái và Phùng Xá (huyện Mỹ Đức) qua sông Đáy, phía Bắc giáp với xã Liên Bạt. Các thôn, xã trên địa bàn thị trấn Vân Đình đều có tập quán văn hóa- tín ngưỡng riêng. Vì vậy, đời sống văn hóa ở thị trấn Vân đình rất phong phú, góp phần củng cố sự gắn kết cộng đồng, ổn định xã hội, tạo ra mối quan hệ bền chặt giữa các dòng họ, làng, xóm.

1.3.2. Đình Hoàng Xá và những giá trị

1.3.2.1. Lịch sử xây dựng đình Hoàng Xá

Đình Hoàng Xá tọa lạc trên một khu đất rộng giữa làng Hoàng Xá (thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa, Hà Nội), được xây theo hướng Tây- Tây Bắc với thế đất “tả kỳ hữu kiếm” và được lấy theo tên ngôi làng mà nó tọa lạc, đó là Hoàng Xá.

1.3.2.2. Những giá trị của đình Hoàng Xá

Trong lịch sử văn hóa Việt Nam, mỗi làng quê hay vùng miền đều có những nét đặc trưng riêng biệt. “Cây đa - giếng nước - sân đình” là những hình ảnh đặc trưng được phản ánh trong thơ ca và đã đi sâu vào tâm thức người Việt. Đình làng là một trong đặc trưng của văn hóa nông thôn Việt Nam xưa.

Giá trị lịch sử

Có thể nói, đình Hoàng Xá là một di tích tiêu biểu và đại diện về kiến trúc, điêu khắc của ngôi đình cuối thế kỷ XVII. Bên cạnh việc kế thừa chức năng hành chính ở những ngôi đình giai đoạn trước thế kỷ XVII và sau này tòa đại đình đây vẫn là nơi sinh hoạt chung của cộng đồng dân cư, đình Hoàng Xá là không gian văn hóa-tín ngưỡng của thờ cúng Thành hoàng làng, cao điểm là dịp tổ chức lễ hội.

Giá trị kiến trúc- nghệ thuật

Đình làng là một công trình kiến trúc quan trọng bậc nhất của cả làng, chính vì thế khi lựa chọn hướng đình người dân đều rất cẩn trọng, vì họ tin rằng hướng đình liên quan đến sinh mệnh, phúc họa của cả làng.

Tiểu kết

Trong chương 1, tác giả đã hệ thống lại cơ sở lý luận và cơ sở pháp lý về quản lý di tích lịch sử văn hóa, làm rõ các khái niệm liên

quan. Đồng thời, việc nêu lên chủ trương, đường lối chính sách của Đảng và nhà nước, tập hợp các văn bản, nghị định của Nhà nước về quản lý DTLSVH sẽ làm cơ sở lý luận về phân tích về thực trạng quản lý nhà nước đối với đình Hoàng Xá. Trên cơ sở đó, phân tích và đánh giá thực trạng quản lý đình Hoàng Xá.

Những giá trị về nghệ thuật kiến trúc, chạm khắc thế kỷ XVIII, cũng như giá trị về lịch sử và văn hóa của đình Hoàng Xá đã phản ánh đời sống thường ngày và văn hóa tín ngưỡng của người dân Hoàng Xá nói riêng, Vân Đình nói chung. Những mô tả về đình Hoàng Xá đã góp phần làm rõ lịch sử kiến trúc và nghệ thuật chạm khắc của người Việt ở vùng Bắc Bộ, cũng như góp phần cung cấp thêm thông tin về tục thờ cúng sơn thần ở một địa danh của châu thổ sông Hồng, cho thấy sự đa dạng của tín ngưỡng thờ thần, sự hình thành lâu đời của vùng đất cũng như sự gắn bó của người dân với môi trường sinh thái nơi này. Với môi trường tự nhiên, kinh tế- xã hội tại Vân Đình, Ứng Hòa và sự tồn tại của đình Hoàng Xá đến nay, cũng như các nghi lễ tín ngưỡng được thực hiện ở đây, đã phản ánh những phong tục tập quán, sinh hoạt dân gian, góp phần làm phong phú đời sống văn hóa vùng châu thổ Bắc Bộ.

Chương 2

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ ĐÌNH HOÀNG XÁ

2.1. Hệ thống quản lý

2.1.1. Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội

Theo chức năng và nhiệm vụ về di tích và di sản văn hóa, Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội có trách nhiệm: tổ chức thực hiện quy chế, quản lý, sử dụng các nguồn lực để bảo vệ và phát huy giá trị di tích đình Hoàng Xá...

Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội thường xuyên tổ chức kiểm tra công tác quản lý, bảo vệ và sử dụng di tích đình Hoàng Xá.

2.1.2. Ủy ban nhân dân

UBND huyện Ứng Hòa thống nhất quản lý nhà nước đối với các di tích trên địa bàn huyện, thị xã; chịu trách nhiệm trong công tác quản lý; thường xuyên kiểm tra, đánh giá hiện trạng di tích báo cáo cấp trên để có hướng bảo tồn, tu sửa, phát huy giá trị của di tích lịch sử - văn hóa đình Hoàng Xá theo thẩm quyền.

2.1.3. Phòng Văn hóa và thông tin huyện Ứng Hòa

Phòng Văn hoá và Thông tin huyện Ứng Hòa chủ trì, phối hợp với UBND thị trấn Vân Đình, các ban ngành liên quan thống nhất quản lý nhà nước đối với các di tích trên địa bàn từng huyện, thôn, xã nói chung và thị trấn Vân Đình nói riêng.

2.1.4. Ban quản lý di tích

Đình Hoàng Xá đã được Bộ Văn hóa xếp hạng Di tích lịch sử văn hóa cấp quốc gia trong đợt đầu tiên vào năm 1962. Hiện nay, dưới sự quản lý của UBND thành phố Hà Nội, Sở Văn hóa Hà Nội, Trung tâm Văn hóa- Thông tin và Thể thao huyện Ứng Hòa. Ban quản lý Đình Hoàng Xá đã được thành lập (cơ chế nhân sự phụ thuộc vào điều kiện thực tế). Ban quản lý di tích/ đình Hoàng Xá (thị trấn

Vân Đình, huyện Ứng Hòa, thành phố Hà Nội) được thành lập dựa trên cơ sở pháp lý mà chính quyền địa phương thông qua.

2.2. Hoạt động quản lý di tích đối với đình Hoàng Xá

2.2.1. Lập kế hoạch và tổ chức thực hiện việc bảo tồn, phát huy các giá trị của di tích

Việc bảo tồn DTLSVH đình Hoàng Xá được thực hiện bằng các kế hoạch cụ thể nhằm gìn giữ, bảo tồn và phát huy những giá trị của di tích ngày một hiệu quả hơn, đồng thời phát huy tác dụng của di tích, đưa di tích trở thành một trung tâm văn hóa, lịch sử của địa phương.

Các di vật, cổ vật là một bộ phận cấu thành không thể thiếu trong di tích lịch sử văn hóa đình Hoàng Xá gắn liền với không gian của di tích. Cùng với việc quản lý bảo tồn các công trình kiến trúc của đình thì việc quản lý gìn giữ các cổ vật tại di tích là một việc cần thiết. Công trình kiến trúc là bất động sản, không thể di dời khỏi không gian mà nó tồn tại, tuy nhiên di vật, cổ vật trong di tích sẽ dễ dàng bị lấy đi khỏi nơi nó thuộc về.

Bảo vệ di tích không chỉ là bảo vệ những giá trị văn hóa vật thể mà còn bảo vệ giá trị văn hóa phi vật thể của đình Hoàng Xá. BQL di tích cùng nhân dân Hoàng Xá luôn nỗ lực tạo ra những điều kiện pháp lý và khoa học đảm bảo an toàn cho di tích, cũng như bảo vệ được không gian thiêng để tổ chức lễ hội hàng năm được thuận lợi, vui vẻ, sôi động nhưng trang nghiêm, bảo đảm ý nghĩa “cộng sinh, cộng mệnh”, đoàn kết toàn dân.

2.2.2. Tổ chức tuyên truyền, phổ biến pháp luật về di tích lịch sử văn hóa

Đảng và Nhà nước ta luôn quan tâm đến việc bảo vệ và phát huy các giá trị của DTLS-VH, chính vì thế đã ban hành rất nhiều văn

bản Nghị định Thông tư cũng như các cơ chế chính sách đi kèm. Trước hết, Nhà nước rất xem trọng việc tuyên truyền, phổ biến các văn bản pháp luật đến người dân nắm rõ được luật, nhận biết trách nhiệm và nghĩa vụ cũng như quyền lợi của mình trong việc giữ gìn, bảo tồn các di tích, hiểu rõ được vai trò, giá trị tích cực của các di tích trong đời sống tinh thần của cộng đồng, qua đó nâng cao được ý thức bảo vệ, gìn giữ và phát huy giá trị văn hóa di tích phục vụ cho sự phát triển của cộng đồng, xã hội.

2.2.3. Trùng tu, tôn tạo đình Hoàng Xá

Di tích lịch sử là một trong những dấu tích của lịch sử về hành trình phát triển của cộng đồng. Tuy nhiên, theo thời gian, tác động của con người, của thiên nhiên... mà những dấu tích này dần bị mai một biến dạng làm giảm đi những giá trị vốn có của nó.

2.2.4. Quản lý dịch vụ, vệ sinh môi trường ở di tích

Thực hiện theo Thông tư liên tịch số 04/2014/TTLT-BVHTTDL-BNV ngày 30/5/2014 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch và Bộ Nội vụ về “Hướng dẫn thực hiện nếp sống văn minh tại các cơ sở tín ngưỡng, cơ sở tôn giáo”; trong đó BQL di tích, người phụ trách di tích có phương thức thu nhận, quản lý và sử dụng nguồn công đức hiệu quả, đúng mục đích, công khai, có sổ sách rõ ràng, chi tiêu minh bạch, phục vụ cho việc quản lý, bảo vệ, tu bổ, tôn tạo di tích. Theo điều 15 trong *Luật tín ngưỡng tôn giáo* quy định về quản lý, sử dụng khoản thu từ việc tổ chức lễ hội

2.2.6. Vai trò của cộng đồng

Cộng đồng đóng một vai trò rất quan trọng trong việc quản lý di tích. Đó là một tập hợp công dân cư trú cùng một khu vực địa lý, chia sẻ và hợp tác với nhau lợi ích chung về những giá trị văn hóa, kinh tế chung. Một số tổ chức chính trị- xã hội có thể là đại diện

cho cộng đồng như: Hội Phụ nữ, Hội Cựu chiến binh, Đoàn Thanh niên,...

2.2.7. Kiểm tra và thi đua khen thưởng

Việc kiểm tra trong quản lý di tích thường xuyên nhằm ngăn chặn kịp thời những vi phạm, tránh để lại hậu quả xấu là việc hết sức quan trọng. Đó là cơ sở cho việc đảm bảo việc thực hiện đúng chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Việc kiểm tra được tiến hành thường xuyên, chặt chẽ, cương quyết, sẽ không có vi phạm xảy ra hoặc nếu có cũng sẽ được ngăn chặn kịp thời, tránh để lại những hậu quả nghiêm trọng.

2.3. Đánh giá chung

2.3.1. Những thành tích đạt được

Phổ biến rộng rãi kiến thức về giá trị di sản văn hóa vật thể

Tiếp cận và sử dụng tốt phương tiện truyền thông cho bảo vệ và phát huy giá trị di tích

Tuyên truyền giáo dục có hiệu quả nhất định

2.3.2. Những hạn chế

Những yếu tố khách quan

Trình độ và kiến thức chuyên môn của thành viên tham gia quản lý

Công tác xã hội hóa các hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị di tích thiếu ổn định

Tiểu kết

Qua tìm hiểu và nghiên cứu thực trạng quản lý đình Hoàng Xá, thị trấn Vân Đình, huyện Ứng Hòa, Hà Nội, có thể thấy, về cơ bản việc quản lý tại di tích đã được phân cấp, thể hiện sự thống nhất, tập trung. Các hoạt động quản lý di tích như tuyên truyền, phổ biến, trùng tu, tôn tạo hay việc bảo vệ di tích, quản lý tài chính, công tác

kiểm tra, đánh giá các bộ phận chức năng đang được tổ chức và hoạt động ở mức độ tốt.

Việc tu bổ, tôn tạo di tích được thực hiện dựa trên cơ sở hồ sơ thiết kế mỹ thuật được các cơ quan có thẩm quyền phê duyệt, giám sát, nguồn kinh phí cũng được phân bổ hợp lý cho các công việc cụ thể, nên không làm biến dạng di tích.

Những khó khăn, hạn chế trong công tác quản lý di tích lịch sử đình Hoàng Xá đặt ra những thách thức không nhỏ với dân làng, chính quyền địa phương nói riêng, với các cấp, các ngành liên quan, làm ảnh hưởng tới hiệu quả của công tác quản lý di tích nhằm mục đích gìn giữ và phát huy giá trị di sản văn hóa.

Chương 3

NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ ĐÌNH HOÀNG XÁ

3.1. Những yếu tố tác động đến công tác quản lý di tích lịch sử - văn hóa

3.1.1. Vai trò của quản lý nhà nước trong tổ chức các hoạt động

Huyện Ứng Hòa có nhiều di sản văn hóa vật thể và phi vật thể, trong đó phải kể đến các di sản văn hóa gắn với các làng nghề truyền thống mà đến ngày hôm nay vẫn phát huy được giá trị trong cuộc sống, như: Làng nghề may áo dài Trạch Xá, xã Hòa Lâm; làng nghề làm đàn Đào Xá, xã Đông Lỗ..., nổi bật là hệ thống di tích lịch sử- văn hóa, kiến trúc- nghệ thuật, lịch sử - cách mạng.

Hệ thống di tích lịch sử- văn hóa trên địa bàn huyện đều hàm chứa những nét đẹp văn hóa truyền thống của người dân Việt Nam, đó chính là lòng hướng thiện, cầu ước về cuộc sống hạnh phúc, yên bình, tinh thần “uống nước nhớ nguồn”, là sự tôn thờ của cộng đồng đối với những người có công với nước, với dân.

3.1.2. Vai trò của cộng đồng trong công tác quản lý di tích

Cộng đồng đóng một vai trò vô cùng quan trọng trong việc tham gia bảo tồn, gìn giữ và phát huy các giá trị của DSVH, cũng như kịp thời phát hiện, giám sát, báo cáo được tình trạng của di tích đến cơ quan có thẩm quyền. Sự tham gia của cộng đồng trong quá trình đánh giá những giá trị của di tích sẽ đảm bảo tính xã hội – vốn là đặc trưng của giá trị di sản.

3.1.3. Định hướng chung cho quản lý di tích ở huyện Ứng Hòa

Để bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hoá trên địa bàn huyện có hiệu quả, đòi hỏi phải có sự tập trung lãnh đạo, chỉ đạo của cấp uỷ, chính quyền các cấp, sự chung tay của toàn thể các tổ chức, doanh nghiệp và đông đảo nhân dân.

Tăng cường bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa.

Phải tạo lập sự hài hòa giữa quy hoạch phát triển kinh tế- xã hội, quy hoạch xây dựng nông thôn mới với bảo vệ di sản văn hóa và phong trào xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở.

Tăng cường công tác tuyên truyền tới nhân dân về việc bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa là sự nghiệp của toàn dân, nhà nước giữ vai trò chủ đạo.

Đẩy mạnh hơn nữa công tác tuyên truyền, nâng cao ý thức của người dân trong việc bảo tồn và phát huy giá trị của di tích lịch sử - văn hóa.

Nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về lĩnh vực di sản văn hóa.

Chú trọng đầu tư cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa. Huy động nguồn lực toàn xã hội cho công tác trùng tu, tôn tạo các di tích.

3.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý di tích lịch sử văn hóa đình Hoàng Xá

3.2.1. Đẩy mạnh tuyên truyền, phổ biến pháp luật về bảo vệ và phát huy giá trị di tích

Trong sự nghiệp bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa, việc ban hành các Nghị định, Thông tư, tạo hành lang pháp lý cho bảo vệ di sản, cùng với sự nỗ lực của đội ngũ cán bộ làm quản lý thôi chưa đủ, mà cần có sự ủng hộ đắc lực của quần chúng nhân dân, của các cấp, các ngành.

3.2.2. Thúc đẩy ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý đình Hoàng Xá

Cùng với sự phát triển của xã hội, khoa học công nghệ đã và đang là cầu nối giữa các chủ thể trong bảo tồn và phát huy giá trị di

tích, đồng thời có thể kết nối cộng đồng quốc tế. Công nghệ thông tin trong thời kì hiện đại hóa là cửa sổ quảng bá những giá trị văn hóa lịch sử, từ đó lan tỏa và phát huy giá trị di sản, hỗ trợ cho phát triển du lịch.

3.2.3. Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực quản lý đình Hoàng Xá

Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực quản lý đình Hoàng Xá là yếu tố quan trọng nhằm nâng cao hiệu quả quản lý di tích. Thôn, thị xã, thị trấn, thành phố cần xây dựng những chính sách đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực hiện đang đảm nhiệm công việc quản lý tại đình Hoàng Xá nói riêng và di tích LSVH của thành phố Hà Nội nói chung.

3.2.4. Đẩy mạnh vai trò của cộng đồng trong bảo tồn và phát huy giá trị đình Hoàng Xá

Việc thúc đẩy nâng cao vai trò của cộng đồng là một vấn đề tương chừng đơn giản nhưng lại rất quan trọng, nếu chúng ta làm tốt thì hiện tượng vi phạm di tích sẽ được giảm đi rất nhiều, di tích sẽ được phát huy và bảo vệ một cách hiệu quả nhất. Sự ủng hộ của quần chúng nhân dân trong cộng đồng là một yếu tố quan trọng bởi chính cộng đồng đã tạo ra di tích và cũng chính cộng đồng là người sử dụng di tích, chính vì thế cộng đồng là người quản lý và bảo vệ di tích.

3.2.5. Đa dạng hóa các hoạt động quản lý

Đa dạng hóa công tác quản lý đình Hoàng Xá là vấn đề cần thiết trong quá trình phát triển đô thị hóa hiện nay, bởi phải bảo đảm hài hòa giữa những giá trị văn hóa truyền thống và các yếu tố hiện đại đặt ra bài toán đối với cách ngành, các cấp, địa phương.

3.2.6. Tăng cường kiểm tra và thi đua khen thưởng

Để thực hiện tốt những đề xuất trên thì các cấp, các ngành, BQL di tích cũng cần thường xuyên kiểm tra, đánh giá các hoạt động

thường xuyên và đột xuất mới kịp thời điều chỉnh và nâng cao chất lượng dịch vụ cũng như bảo đảm được chất lượng của di tích.

Việc sơ kết, tổng kết, biểu dương khen thưởng đối với những cá nhân, tập thể thực hiện nhiệm vụ tốt và phê bình kịp thời những người còn lơ là trong công việc, để nhiều tồn tại, hạn chế trong quản lý. Công tác này cũng cần được chú trọng tiến hành thường xuyên trong các kì họp thường niên, thay vì chỉ thực hiện trong cuộc tổng kết cuối năm như trước kia.

Tiểu kết

Nghiên cứu thực trạng quản lý nhà nước ở đình Hoàng Xá thời gian qua, huyện Ứng hòa đã có đánh giá và đưa ra định hướng về quản lý di tích, xác định vai trò quan trọng của quản lý nhà nước đối với di tích lịch sử văn hóa. Trong định hướng, vấn đề điều chỉnh cách thức thực hiện cũng được đặt ra và sự linh hoạt trong các hoạt động quản lý phù hợp với điều kiện địa phương, nhưng không vi phạm pháp luật, cũng được đề cập tới. Trên tinh thần đó, học viên có đề xuất một số giải pháp nâng cao chất lượng quản lý đình Hoàng Xá.

Những giải pháp đưa ra tập trung vào những vấn đề cốt yếu như: nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ đối với lực lượng quản lý; đề cao vai trò của của người dân trong hoạt động bảo vệ, tu bổ, phát huy giá trị di tích; ứng dụng phương tiện truyền thông hiện đại trong phổ biến chính sách pháp luật liên quan tới bảo tồn và phát huy giá trị di tích LSVH; đa dạng hóa cách thức quản lý di tích; đẩy mạnh việc kiểm tra, khen thưởng các thành viên tham gia quản lý di sản. Học viên hy vọng những giải pháp đưa ra sẽ được sử dụng làm tài liệu tham khảo cho BQL đình Hoàng Xá nói riêng và một số di tích lịch sử - văn hóa nói riêng.

KẾT LUẬN

Đình Hoàng Xá thờ thành hoàng làng Quý Minh Đại Vương với mong muốn sự sinh sôi, hạnh phúc, phồn thịnh của dân làng, được đặt tên theo tên ngôi làng nó tọa lạc và được xây dựng trong thế kỷ XVII với thời gian kéo dài hơn 40 năm đã cho thấy công sức và tâm huyết của cộng đồng chủ thể đối với tín ngưỡng thờ thành hoàng làng. Sự tồn tại của ngôi đình cho đến nay, cùng với những giá trị về lịch sử, văn hóa- kiến trúc và nghệ thuật gắn liền sự phát triển của cộng đồng Hoàng Xá- Vân Đình, đã tạo nên nét văn hóa đặc trưng của vùng đất này. Sự lâu đời và những giá trị về chạm khắc thế kỷ XVIII, phản ánh đời sống thường ngày và văn hóa tâm linh của người dân địa phương, đã góp phần làm giàu thêm cứ liệu lịch sử kiến trúc và nghệ thuật chạm khắc của người Việt ở vùng Bắc Bộ. Các nghi lễ, hoạt động tín ngưỡng được thực hiện ở đình Hoàng Xá từ xưa đến nay không chỉ phản ánh phong tục tập quán riêng có của Hoàng Xá mà đó cũng là cách lưu giữ lịch sử văn hóa của người dân Hoàng Xá- Vân Đình, có thể tái hiện môi trường sinh thái, kinh tế và đời sống xã hội xưa ở đây. Đình Hoàng Xá- không gian thiêng của tín ngưỡng thành hoàng được bảo vệ, các sinh hoạt văn hóa dân gian cũng được bảo tồn, góp phần làm phong phú đời sống văn hóa vùng đồng bằng Bắc Bộ. Đó cũng chính là vai trò và ý nghĩa của quản lý Nhà nước đối với loại hình di sản văn hóa này.

Là di tích được xếp hạng di tích quốc gia từ sớm (năm 1962), đình Hoàng Xá nằm trong danh sách những di tích được quan tâm của các cấp chính quyền từ trung ương tới địa phương, của ngành văn hóa từ thành phố tới huyện- thị. Đặc biệt, Ban quản lý di tích được thành lập đã phát huy tốt hơn vai trò kết hợp giữa nhà nước và nhân dân trong công tác quản lý di tích, theo đúng chủ trương, chính

sách của Đảng và nhà nước. Điều đó được thể hiện qua việc đưa ra các Nghị định, Thông tư hướng dẫn thi hành và sự vận dụng cơ sở pháp lý này cho hoạt động quản lý đối với DTLSVH.

Từ khảo sát thực trạng quản lý đình Hoàng Xá với những thành công và hạn chế thì việc nắm rõ định hướng của huyện Ứng hòa về quản lý di tích lịch sử văn hóa rất quan trọng. Các hoạt động quản lý di tích như tuyên truyền, trùng tu, tôn tạo hay bảo vệ di tích, quản lý tài chính, thanh- kiểm tra... các bộ phận chức năng đang ở mức độ hoạt động tốt; có sự phối hợp khá chặt chẽ giữa các thành viên trong BQL di tích với nhân dân, phản ánh kịp thời hiệu quả của hoạt động quản lý, cả về mặt tích cực và hạn chế, tuy nhiên vẫn cần điều chỉnh cách thức thực hiện.

Việc tu bổ, tôn tạo di tích, việc tổ chức lễ hội hàng năm ở đây được thực hiện tốt, ngày càng thu hút nhiều du khách ở nhiều nơi trong và ngoài tỉnh, cũng như nhiều nhà nghiên cứu đến tìm hiểu. Mặc dù công tác quản lý hiện nay tại đình Hoàng Xá đang được thực hiện tương đối tốt, nhưng vẫn còn những vướng mắc và bất cập. Từ đó, học viên đã mạnh dạn đưa ra một số giải pháp nâng cao chất lượng quản lý đình Hoàng Xá. Những giải pháp đưa ra chú trọng nhất vào những vấn đề cốt yếu như: nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ đối với lực lượng quản lý; đề cao vai trò của người dân trong hoạt động bảo vệ, tu bổ, phát huy giá trị di tích, phát huy tinh thần tự quản của cộng đồng trong các hoạt động quản lý di sản; ứng dụng công nghệ thông tin, khoa học kỹ thuật trong việc đa dạng hóa cách thức quản lý di tích; đẩy mạnh việc kiểm tra, khen thưởng trước các kết quả quản lý.

Học viên hy vọng, nghiên cứu trường hợp này có thể cung cấp những thông tin thực tiễn ở một địa bàn cụ thể, với trường hợp di tích cấp quốc gia. Kết quả nghiên cứu có thể cung cấp thông tin về

kinh nghiệm quản lý di sản văn hóa vật thể của Hoàng Xá, để có những so sánh về quản lý Nhà nước đối với di tích LSVH giữa các vùng ở đồng bằng Bắc Bộ. Đặc biệt, đối với vùng ven đô thị và những nơi đang chịu tác động mạnh của đô thị hóa, cũng như ảnh hưởng của giao lưu văn hóa toàn cầu, về mối quan tâm của các thể hệ người dân đối với di sản văn hóa dân tộc và những hình thức văn hóa đại chúng hiện đại khác. Rất có thể, những va chạm văn hóa cũ- mới càng làm nổi bật lên những giá trị của truyền thống trước sự đồng nhất của văn hóa hiện đại, nhưng các loại hình di sản văn hóa truyền thống cũng chịu tác động không nhỏ của văn hóa đại chúng hiện nay trong quá trình bảo tồn và phát huy giá trị di sản. Tất cả đều ảnh hưởng tới hiệu quả quản lý Nhà nước đối với di tích LSVH nói riêng và di sản văn hóa nói chung ở Bắc Bộ hiện nay, cho thấy sự cần thiết và liên tục của những nghiên cứu thực tiễn.